

Eleccions municipals d'abans

Ja han passat les eleccions municipals. La rutina democràtica obliga a que, puntualment, cada quatre anys, coincidint amb el mes central de la primavera, els veïns de pobles i ciutats d'arreu del país escullen els seus representants (regidors), que, alhora, hauran de decidir qui els governarà (alcalde i el seu equip). Tot i les tensions pròpies d'una contesa electoral, el tràmit s'ha desenvolupat majoritàriament amb pau i tranquil·litat.

Josep Bayerri Ragal

No sempre ha sigut així. Del 1875 al 1903, en 28 anys, a Tortosa van haver-hi fins a 24 alcaldes, quatre dels quals van repetir en temps diferents, el que dona una estadística d'un canvi d'alcalde per any. Sempre era una seqüència dels canvis de govern a Madrid (liberals o conservadors), raó per la qual de vegades se succeïen alcaldes del mateix partit que havien cessat per baralles internes o per interessos diversos. Durant aquests anys, la corporació municipal tortosina estava integrada per 25 regidors, però només 13 eren elegits directament, mentre que els altres 12 eren designats pel governador de Tarragona a proposta del cacic d'aquell moment (el cap del partit al poder). Cal tindre en compte que els 13 elegits ho eren per un cos electoral censitari que suposava ben just el 5 per cent dels que avui votarien; amb la reforma de Sagasta del 1890 van arribar al 35 per cent, però sense incloure les dones, els pobres, els forasters i els menors de 23 anys.

Els regidors elegien, d'entre ells, l'alcalde, malgrat que aquesta elecció no era efectiva fins que estava ratificada per Reial Ordre governativa. Si al governador no li agradava, el cessava o l'obligava a dimitir i en nomenava un directament sense consultar ningú. Un cop instal·lat l'alcalde, designava l'equip de govern, integrat per 5 tinentes d'alcalde que assumien les funcions executives. Aleshores començava una veritable purga de tots els empleats municipals de l'anterior govern: secretari, arquitecte, guàrdies, administratius... És el cas de l'arquitecte Joan Abril, arribat a Tortosa el 1882, que fou nomenat i cessat fins a quatre vegades en menys de vint anys. El més greu, però, era la corrupció que ho envaïa tot. Els periòdics addictes al bàndol governant, per exemple, es mantenien, en part, pels diners que rebien mitjançant factures falses d'imprimir documents municipals. Aquesta capacitat de poder feia que les relacions foren, sovint, molt violentes i que s'arribés a la baralla amb cops de puny i agressions en plena sessió municipal. Major gravetat van tindre els tràgics esdeveniments durant les eleccions del 1898 i 1899; aquestes darreres, amb quatre morts a trets a l'hora del recompte de vots.

Durant el franquisme el sistema no era molt diferent. Els primers anys no va haver-hi ajuntaments. Una comissió gestora nomenada per la Falange o el comandant militar de la zona administrava la ciutat. A partir del 1948 es va establir el sistema que duraria fins a les primeres eleccions municipals democràtiques del 1979. La corporació tortosina estava formada per 15 regidors, la meitat dels quals era renovada cada tres anys. Només n'era elegit un terç (5) per un cens electoral integrat només pels caps de família i les dones casades, el que limitava els possibles electors a la meitat dels que avui podrien votar. Pel que fa als candidats, havien de reunir un seguit de condicions que, a la pràctica, impedia ser-ho als que no gaudien de la confiança del poder. Això, per a una tercera part; les altres dos (10) eren nomenades, respectivament, pel sindicat vertical de la Falange i per un cens d'associacions addictes al sistema. L'alcalde, el nomenava el governador de Tarragona i, per tal d'evitar que hagués de governar amb regidors escollits i inspirats pel seu antecessor, ho solia fer abans de les presumptes eleccions municipals. Així, de fet, era l'alcalde qui escollia els regidors. L'equip de govern municipal, que aleshores s'anomenava comissió municipal permanent, estava integrat per l'alcalde i cinc tinentes d'alcalde, amb una especial importància per la figura del primer tinent d'alcalde com a alcalde accidental, atès que l'alcalde titular -com ara- solia assolir altres funcions.

Avui hi ha tensions de saló per com es configurarà el govern municipal atenent als pactes postelectorals. La democràcia, de vegades, crea confusió, però tot plegat no anirà més enllà d'uns jocs florals recordant com anaven les coses fins fa pocs anys. ■

Fins a l'any 1979 només hi havia hagut eleccions municipals democràtiques durant els anys de la República, quan l'ajuntament s'allotjava a l'edifici dels actuals jutjats.